

MARIANA IOSIFARU

DESCOPERIRI ARHEOLOGICE GETO-DACICE PE RAZA MUNICIPIULUI RÎMNICU VÎLCEA

★

ISTORIE

Cercetările arheologice din ultimii ani au adus importante dovezi privind locuirea pe aceste meleaguri a unor comunități omenești stabile de cultivatori de plante și crescători de animale, a căror vechime în timp se ridică la aproximativ opt milenii. Vatra municipiului Rm. Vîlcea a fost locuită după cum arată descoperirile de la Valea Râii¹ încă din perioada veche a neoliticului (cultura Criș-Starcevo). Perioada târzie a neoliticului (Cultura Sălcuța) este documentată prin cercetările de la Valea Râii, Cetățuia și Căzănești².

În zorile mileniului al II-lea î.e.n. se constituiseră deja neamurile proto-tracice, creatoare ale culturii Coțofeni. Dovezi de locuire intensă a purtătorilor acestei culturi au fost descoperite la Cetățuia și Căzănești.

Trecerea către civilizația tracică a mileniului II î.e.n. și a celui imediat următor, s-a făcut printr-un proces neîntrerupt. În toată această perioadă s-a dezvoltat o viață prosperă care se reflectă în numeroasele mărturii ale culturilor Glina, Verbicioara precum și a celor din prima epocă a fierului. Au fost descoperite materiale din această perioadă la : Cetățuia, Ostroveni, Zona 1 Mai, Troianu, Copăcelu, Riureni (necropola hallstattiană cercetată de Emil Moscalu), Căzănești.

În aceste două milenii exista deci un puternic substrat tracic, care a fost temelia pe care se vor ridica și în aceste părți ale Daciei străvechi, geto-dacii. Descoperirile arheologice din ultimii ani au sporit considerabil documentarea referitoare la prezența geto-dacilor pe raza municipiului. De fapt, Valea Oltului în această zonă este străjuită de dealuri nu prea înalte, acoperite cu păduri, dar și cu locuri cultivate ceea ce ne-a ușurat cercetarea de suprafață și ne-a permis descoperirea de noi materiale, dovezi elocvente ale unei continuități neîntrerupte. La acestea se adaugă și urmărirea permanentă a lucrărilor de sistematizare din zonă.

Cele mai importante așezări stabile geto-dacice depistate au fost grupate, în funcție de poziția lor geografică, după cum urmează :

1. D. Berciu, *Zorile istoriei în Carpați și la Dunăre*, București, 1966, p. 70—71 ; Idem, *Romania before Burebista*, Londra, 1967, p. 40 și urm. ; Gheorghe I. Petre, *Dovezi de locuire neolitică în județul Vîlcea*, Rev. Muz., 2, 1969, p. 154—159, fig. 1—2

2. Gheorghe I. Petre, S.C.I.V.A., 27, 2, 1976, p. 262 ; Idem, *Buridava II*, 1976, p. 10.

Dealul Cetățuia, de înălțime medie este situat în partea de nord a orașului. Pe culme, în apropiere de o așezare medievală s-au descoperit mai multe fragmente ceramice dacice, iar pe terasa dealului locuirea dacică a suprapus o bogată așezare preistorică. De aici a fost adunat un bogat material aparținând perioadei de tranziție de la neolitic la epoca bronzului (Cultura Coțofeni), materiale aparținând epocii bronzului și primei vîrste a fierului. Dintre materialele aparținând perioadei Latène amintim: fragmente ceramice lucrate cu mîna între care se disting profile de vase borcan și oale ornamentate cu brîuri alveolate și crestate, butoni (Pl. I/1—2), grupuri de linii incizate (Pl. I/3). În cadrul ceramicii lucrate la roată întîlnim profile de fructieră (Pl. I/5), căni bitronconice (Pl. I/4), străchini (Pl. I/9), fragmente de vase chiup (Pl. I/8) decorate prin lustruire sau cu striuri. Nu lipsesc nici fragmentele de cești dacice (Pl. I/6), fusaiiolele (Pl. I/7) etc. S-a descoperit și un fragment de brătară din pastă sticloasă de culoare albastră cu decor alb în zig-zag (Pl. I/10).

Forme și ornamente asemănătoare celor descrise mai sus, s-au întîlnit în așezările Latène din Transilvania (Deva³, Sf. Gheorghe⁴, Pecica⁵), Moldova (Poiana⁶, Brad, Răcătău⁷), Muntenia (Radovanu⁸, Popești⁹, Cătunele¹⁰, Piscul Crăsani¹¹), precum și cele de la Ocnița¹² (județul Vîlcea).

Dealul Capela. De pe înălțimea fortificată a dealului, unde se mai observă și astăzi urmele unor terase, au fost adunate mai multe fragmente ceramice aparținând unui vas de dimensiuni mari (chiup) cu pereți groși, lucrat la roată, de culoare cenușie. Vasul a fost ornamentat cu o bantă în relief prevăzută cu ornamente șampilate ce constau din grupuri de rozete, ogive în rețea și brăduți șampilati (Pl. I/11). Succesiunea aceasta de ornamente șampilate constituie singurul motiv decorativ al vasului și n-a mai fost întîlnit în alte așezări. Ornamentul rozetă însă, obținut prin aplicarea pe vasul încă crud a unei șampile în negativ a mai fost întîlnit și în alte așezări: Zimnicea¹³, Fintinele¹⁴, Cetățeni¹⁵, Căscioarele¹⁶, Minăstirea¹⁷, Popești¹⁸.

3. O. Floca, *Urme dacice pe dealul cetății Deva*, în Om. D., București, 1958, p. 205—242.

4. V. Pârvan, *Getica*, București, 1926, p. 574, fig. 410, 411.

5. I. H. Crișan, *Ceramica daco-getică*, București, 1969, p. 205—211.

6. R. și Ecaterina Vulpe, *Dacia*, III—IV, 1927—1932, p. 290, fig. 43/7—9.

7. V. Căpitanu și V. Ursachi, *Descoperiri geto-dacice în județul Bacău*, Carpica, V, 1972, p. 103 și p. 102, fig. 5/1, 2.

8. Mioara Turnu, *Geto-dacii din cîmpia Munteniei*, București, 1979, p. 116, Pl. XXI.

9. R. Vulpe, S.C.I.V., IV, 1—2, 1955, p. 250, fig. 12/1; Mioara Turcu, București, VIII, 1971, p. 58, Pl. 3/3.

10. Cornelia Stoica, *Cercetări arheologice în așezarea geto-dacică de la Cătunu, jud. Dîmbovița*, Materiale și cercetări arheologice, Tulcea, 1980, p. 196—197, fig. 5, 6.

11. I. Adrieșescu, *Piscul Crăsani*, București, 1924, p. 15, fig. 36.

12. D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, Pl. 15/1, 26/2, 3, 6, Pl. 29/7, 12, Pl. 120/15.

13. I. Nestor, S.C.I.V., I, 1, 1950, p. 93—102; D. Berciu, *Zorile istoriei în Carpați și la Dunăre*, București, 1966, Pl. XXVII—XXVIII. R. Vulpe, *Așezările getice din Muntenia*, București, 1966, fig. 5; I. H. Crișan, Op. cit., p. 209, fig. 115/1, 2.

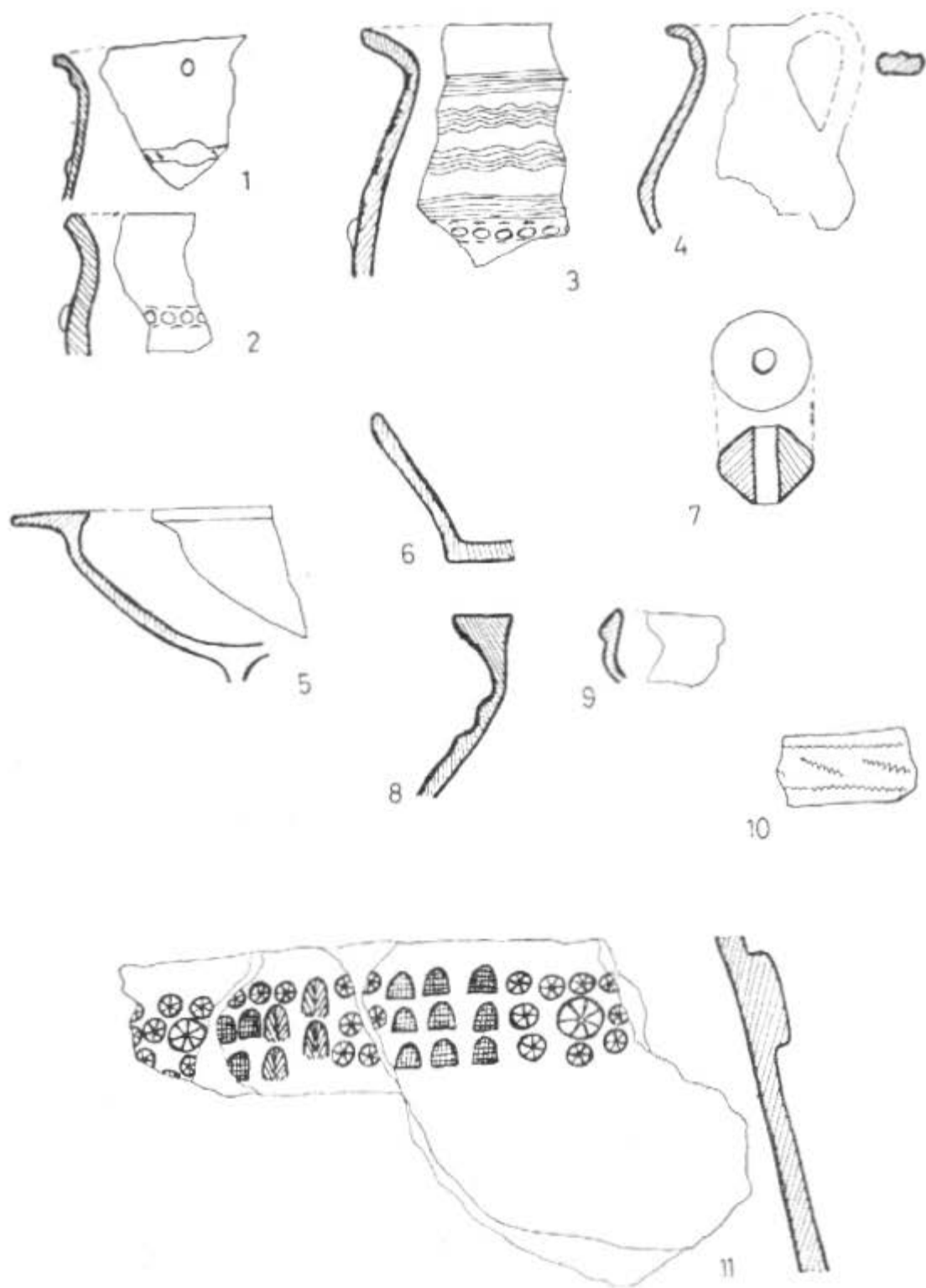
14. C. Mateescu, M. Babeș, S.C.I.V., 19, 1968, 2, fig. 5 și 6.

15. D. V. Rosetti, *Șantierul arheologic Cetățeni*, Materiale, VIII, 1962, p. 86, fig. 6/3.

16. Silvia Marinescu Bilcu, S.C.I.V., 17, 1966, 1, p. 119, fig. 4/2.

17. Gh. Ștefan, *„Les fouilles de Minăstirea*, Dacia, II, 1925, p. 393, fig. 7/13.

18. R. Vulpe, *Șantierul arheologic Popești*, Materiale VI, 1959, p. 317, fig. 10/7.

Plasa I (1-11)

În județul nostru ornamentul rozetă a fost întâlnit în așezările de la Ocnița¹⁹, Govora sat, Poieni, Cozia veche²⁰.

Cele mai vechi vase decorate cu rozetă sînt cele de la Zîmnicea, datate pe baza monedelor lui Filip al II-lea în a doua jumătate a secolului IV î.e.n., iar cele mai noi sînt de la Ocnița și Mînaștirea, sec. I î.e.n.

Singurul vas întregibil descoperit este o cană bitronconică, cenușie, lucrată la roată. Toarta ușor supraînălțată pornește din buza vasului și prezintă o nervură mediană. Fundul vasului este inelar, corpul bitronconic, buza ușor răsfrîntă în exterior. Vasul este ornamentat cu un brîu simplu, ușor reliefat, deasupra maximei rotunjiri a acestuia (Pl. II/1). Exemplare asemănătoare sînt extrem de numeroase în toate așezările geto-dacice. Numeroase sînt fragmentele ceramice lucrate cu mîna și la roată descoperite aici, profile și ornamente cunoscute lumii geto-dacice. Tot aici au mai fost descoperite și cîteva fragmente ceramice de factură romană.

Dealul Petrișor. Locul se prezintă ca o terasă puțin înclinată. De aici au fost adunate fragmente ceramice și bucăți de lipitură arsă provenind probabil din pereții incendiarii ai unor locuințe, iar în Zona 1 Mai a fost descoperit un mormînt de incinerare geto-dacic cu un inventar bogat²¹.

Dealul Troianu este situat în partea de sud a orașului. Aici au fost descoperite într-o prăbușire de mal resturile unei vetre, precum și fragmente ceramice dacice lucrate cu mîna și la roată, de culoare cărămizie și cenușie. Se remarcă vasele de provizii cu gura largă și buza răsfrîntă în exterior.

Dealul Viilor se află la aproximativ șapte km de centrul orașului, pe partea dreaptă a drumului național Rm. Vilcea — Tg. Jiu. Aici au fost descoperite întimplător multe fragmente ceramice, bucăți mari de chirpic cu urme de pari și nuiiele, bucăți de vatră fățuită, puternic arsă, precum și vase întregibile care fac parte din grupa ceramicii fine, lucrate cu mîna și la roată, din pastă cenușie și brun-cărămizie : o strachină cu picior scurt, cilindric, lucrată îngrijit din pastă fină, de culoare cenușie. Corpul ușor adîncit se lărgeste mult la gură, umărul drept, buza îngroșată (Pl. II/3). Strachina, socotită o variantă a fructierei susținută pe un picior scurt își găsește numeroase analogii în așezările geto-dacice. De asemenea o strecurătoare, lucrată cu mîna din pastă fină cărămizie. Fundul este inelar, gura largă. Toarta se leagă direct de buză și prezintă o canelură mediană (Pl. II/4). O altă strecurătoare de formă conică, rotunjită la partea inferioară din pastă fină cenușie. Este prevăzută cu o toartă ce prezintă o nervură mediană (Pl. II/5). Forme asemănătoare se cunosc la Poiana²², Sighișoara²³, Popești, Snagov²⁴, și Ocnița²⁵, ș.a. Tot aici am descoperit o cană cu o toartă, lucrată la roată, pastă fină, neagră-cenușie, acoperită cu un slip puternic lustruit avînd un aspect metalic. Fundul este inelar, corpul bitronconic. Trunchiul de con superior este mai înalt în raport cu cel infe-

19. D. Berciu, *op. cit.*, Pl. 8/9.

20. E. Moscalu, *Așezarea dacică de la Cozia veche, județul Vilcea, S.C.I.V.*, 19, 4, 1968, p. 634, fig. 4/1.

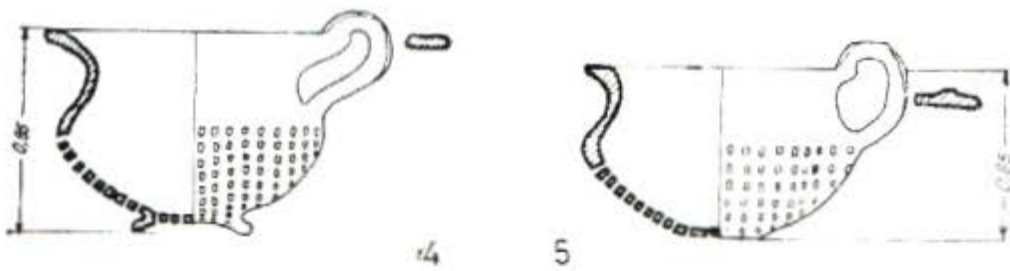
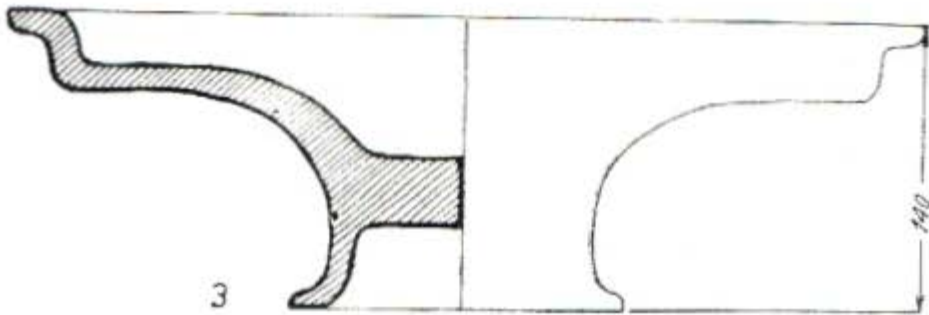
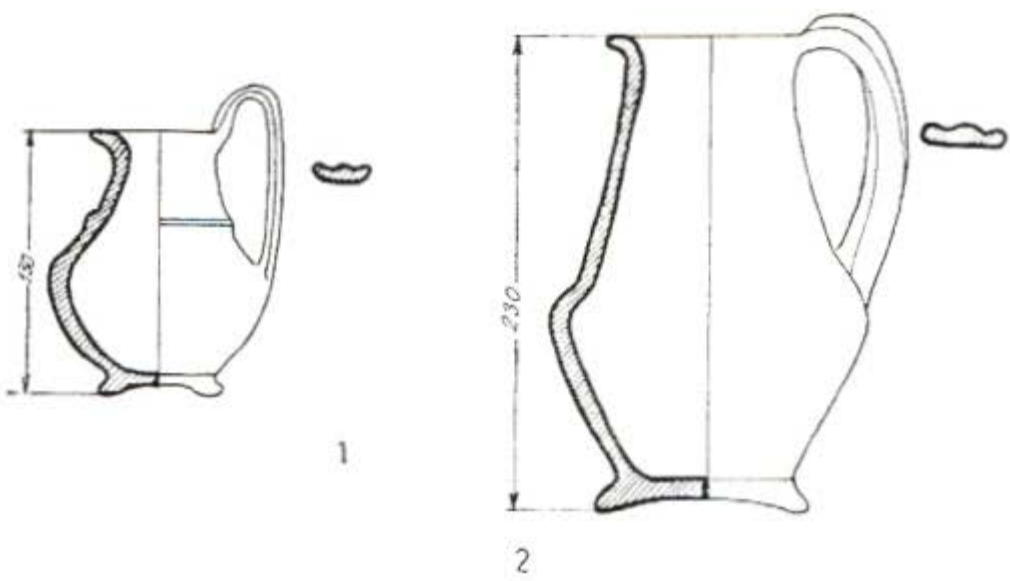
21. Material inedit în Colecția Muzeului județean Vilcea. Mulțumim și pe această cale tov. P. Purcărescu, pentru informațiile primite.

22. R. și Ecaterina Vulpe, *op. cit.*, p. 298, fig. 79/6.

23. V. Pârvan, *op. cit.*, p. 585, fig. 441.

24. Mioara Turcu, *op. cit.*, p. 126, Pl. XXIV, 1, fig. 20, 1.

25. D. Berciu, *op. cit.*, Pl. 8/1, 12/17.

Planşa II (1—5)

rior. Vasul este prevăzut cu o toartă în torsadă ușor supraînălțată (Pl. II/2). Cana descoperită aici corespunde tipului III, analizat de I. H. Crișan²⁶.

Grupul de așezări dacice identificat pe raza municipiului nu este întîmplător. Prezența acestora trebuie pusă probabilă în legătură cu exploatarea sării de la Ocnele Mari-Ocnița, precum și cu supravegherea marelui drum natural de pe cursul Oltului.

Datarea așezărilor s-a făcut pe baza ceramicii în rîndurile căreia se întîlnesc toate formele de vase caracteristice civilizației dacice din secolele III î.e.n. — I e.n.

Cred că și aceste așezări fac parte din cadrul aceluiași mare complex de locuire cu caracter economic, politic și militar ce a dăinuit în aceste locuri pînă la cucerirea romană.

DÉCOUVERTES ARCHÉOLOGIQUES GÉTO-DACES, DANS LE TERRITOIRE DU MUNICIPE DE RM. VÎLCEA

RÉSUMÉ

Les découvertes archeologiques des dernière années ont augmenté considerablement la documentation relative à la présence des Gêto-Daces sur le territoire du municipe de Rm. Vilcea.

Ont été identifiées de nombreux habitats daces sédentaires, groupes en fonction de leur position géographique, de la manière suivante : Cetățuia, Capela, Petrișor, Troian, Copăcelu etc.

L'établissement de la date de l'existence de habitats a été fixé à l'aide de la céramique, aux rang de laquelle on trouve toutes les formes caractéristiques de la civilisation dace des siècles III av.n.e. — I de n.e.

Ces habitats appartiennent au même grand complexe de logements à caractère économique, politique et militaire qui ont existé dans ces endroits jusqu'à la conquête des Romains.

26. I. H. Crișan, *op. cit.*, p. 122—124.